

QUÈ HI HAVIA ABANS ALS BAIXOS DE LA CASA BATLLÓ?

La galeria d'art Syra va ser un referent cultural i intel·lectual barceloní durant més de quaranta anys

TEXT

Toni Vall

El primer repte és localitzar barcelonins que, pujant o baixant pel passeig de Gràcia, passin per davant de la Casa Batlló. Un percentatge molt alt de vianants són turistes. Vull preguntar a cinquanta barcelonins si saben què hi havia abans als baixos de la Casa Batlló. Abans vol dir entre 1940 i 1986. Tinc molta curiositat per esbrinar quants recorden l'existència de la galeria d'art Syra, instal·lada en ple moll de l'os del que avui és el cor de l'experiència modernista de la ciutat, un passeig de Gràcia completament despoblat de locals que no siguin franquícies, restaurants i botigues de luxe únicament enfocades al consum turístic. "Què hi havia aquí? No sabia que hi havia hagut res en especial". "Souvenirs?" "Ni idea". Tres respostes representatives de la cinquantena d'enquestes improvisades que faig. Una persona, finalment, obre una escletxa: "Hi havia una galeria d'art, no?" La persona es diu Vicenç i té 68 anys. Viu al carrer Girona i no recordava el nom de la galeria, però sí la seva elegància i com entonava de bé amb l'entorn gaudinià. La Syra va tancar l'any 1986 coincidint amb la mort de la seva fundadora i propietària, Montserrat Isern i Rabascall, molt recordada en els cercles artístics catalans com la primera dona galerista a Catalunya. Entre els ornaments, les motlures i les corbes imaginades per Antoni Gaudí, una botiga d'art i objectes de regal va consolidar-se com una proposta imprescindible del passeig de Gràcia. Hi exposaven sovint artistes com Josep Guinovart i Cesc. Isern sempre tenia espai per a noms emergents i propostes clàssiques, però atrevides. La Concepció Martínez, esposa de Cesc, recorda que Isern (amb l'ajuda imprescindible de la seva germana Núria) va convertir la Syra en un referent. "Al Cesc li encantava exposar-hi i sempre anava a visitar les exposicions d'altres artistes, era una sala gran i elegant, una galeria de categoria". Recorda també l'animada i fecunda vida cultural que envoltava l'espai. A la rebotiga s'hi organitzaven actes, presentacions i

MEMÒRIA DE BARCELONA Una postal de Barcelona on es veu la galeria Syra, que va estar oberta fins a mitjans dels vuitanta, i dos catàlegs de dues exposicions. Fotos: Galeria Syra. Arxiu Toni Vall

una animada tertúlia artística dinamitzada pel pintor Emili Grau Sala, el crític, escriptor i periodista Sebastià Gasch i el també crític i professor Rafael Santos Torroella.

Tot això passava abans de la fulgurant revalorització i la moda furibunda del Modernisme català, "quan la façana de la Pedrera era negra de brutícia", incideix la Concepció. Quan les rutes de Gaudí no existien i ningú imaginava com serien de preuats i mercantilitzats en el futur tots els espais connotats amb el segell de l'arquitecte. "En aquells anys em mirava de lluny la Syra, no casava gaire amb les meves inquietuds d'aleshores", reconeix Vicenç Altaió, poeta i profund coneixedor de totes les esclatxes de l'art català de l'últim segle: "Va ser després quan vaig veure tota la història que s'acumulava a dins seu, tota la relació amb els artistes que hi orbitaven". I sí, va ser molt important per mantenir el caliu cultural encès i bategant en temps tan complicats com els quaranta anys de foscor. Un espai de pensament, de personalitat, així ho resumeix Altaió.

La Syra va obrir el 1931 al carrer Diputació, 262, i el 1940 es va traslladar a la Casa Batlló. Al primer emplaçament va destacar sobretot la relació amb Joan Miró i la connexió amb els arquitectes del grup GATCPAC. Ho documenta Jaume Vidal Oliveres al seu exhaustiu i referencial treball *Galerisme a Barcelona (1877-2012)*. També destaca un detall molt important:

l'empenta de Montserrat Isern, a través de la Syra, va ser capital per crear la Fira de Dibuix de Barcelona. I també, gràcies als seus bons contactes i els d'altres galeristes catalans amb l'entorn de Pablo Picasso, es van crear les sinergies oportunes que van desembocar en la creació del Museu Picasso de Barcelona.

Molts anys abans de la ideació del famós Quadrat d'Or barceloní, ja existia un caldo de cultiu artístic molt important en una zona habitada pel Modernisme, però encara no colonitzada per la marca Gaudí. El Quadrat d'Or, sí, l'espai de la ciutat delimitat per Aribau, passeig de Sant Joan, les rondes Universitat i Sant Pere i la Diagonal. El quadrat que acull la majoria de les obres magnes del Modernisme barceloní. Val la pena reivindicar i posar en valor oasis com la Syra, que van fecundar la ciutat molt abans del tsunami. ●